

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

BARDZO
MŁODA KULTURA
woj. lubuskie

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: Bardzo Młoda Kultura 2023–2025

Bardzo Młoda Kultura 2023-2025 – woj. lubuskie

Diagnoza lokalna

Fundacja Panopticum, 2024

Badania w ramach programu NCK Bardzo Młoda Kultura 2023-2025

SPIS TREŚCI

Założenia diagnozy lokalnej	2
Notesy kultury.....	4
Notatka ze spaceru badawczego.....	5
Notatka z panelu dyskusyjnego	9
Opracowanie zawierające wnioski z badań oraz wytyczne dla projektów lokalnych bazujące na rozpoznanych potrzebach młodzieży i potencjałach i potrzebach środowiska lokalnego.....	12

Założenia diagnozy lokalnej

Zgodnie z regulaminem programu diagnoza była przeprowadzana w ramach lokalnych partnerstw, nawiązanych dla realizowania lokalnych projektów edukacyjno-animacyjnych z udziałem młodzieży. Lokalne partnerstwo na rzecz projektu edukacyjno-animacyjnego w Nowej Soli obejmuje realizującego projekt partnera regionalnego operatora programu w województwie lubuskim - Regionalnego Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze (RCAK), którym jest Fundacja Panopticum oraz partnerów lokalnych współpracujących z realizatorem projektu – Nowosolskie Alternatywne Stowarzyszenie Artystów – NASA, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego CKZiU "Elektryk" Nowa Sól, Młodzieżowa Rada Miejska w Nowej Soli oraz Teatr Terminus A Quo Nowa Sól i Stowarzyszenie P.A.R.K., Nowa Sól.

Celami diagnozy lokalnej było:

- Poznanie uczestnictwa w kulturze młodzieży oraz jej potrzeb z nim związanych (w kontekście sposobów spędzania czasu wolnego).
- Określenie lokalnych potrzeb i potencjałów związanych z komunikacją międzykulturową/ kontaktem z różnorodnością.
- Zdiagnozowanie lokalnych potrzeb i potencjałów związanych z lokalną tożsamością i dziedzictwem kulturowym.

Diagnozę przeprowadzono przy wsparciu zespołu badawczego z Uniwersytetu Zielonogórskiego – partnera RCAK. Zespół badawczy w oparciu o dokument „Instrukcja realizacji diagnoz i ewaluacji – poziom lokalny” przygotował niezbędne materiały i narzędzia do realizacji diagnoz przez partnera regionalnego. Przeprowadził także szkolenie oraz monitorował postępy w realizacji diagnozy oraz służył pomocą w razie potrzeby.

W diagnozie lokalnej wykorzystano następujące techniki badań: notes kultury, spacer badawczy i panel dyskusyjny. Efektami przeprowadzonej diagnozy są wypełnione notesy kultury, notatka ze spaceru badawczego, notatka z panelu dyskusyjnego oraz opracowanie zawierające wnioski z badań oraz wytyczne dla projektów lokalnych bazujące na rozpoznanych potencjałach.

Uczestnikami badań diagnostycznych była młodzież, która miała w późniejszym etapie uczestniczyć w projekcie edukacyjno-animacyjnym.

Zastosowane podczas diagnozy techniki badawcze wpisywały się w wymóg programu BMK dotyczący podmiotowego zaangażowania młodzieży. Ich wykorzystanie pozwoliło na aktywne włączenie uczestników do badań. Młodzież w trakcie diagnozy była traktowana podmiotowo oraz była

zachęcana do autorefleksji. Zastosowane techniki badawcze pozwoliły na spojrzenie na interesujące kwestie oczami uczestników i na poznanie ich punktu widzenia.

Notesy kultury

Notesy kultury przez tydzień wypełniło osiem młodych osób. Uzupelnione, zanonimizowane notesy kultury zostały przekazane regionalnemu operatorowi programu w województwie lubuskim - Regionalnemu Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze (RCAK).

Notatka ze spaceru badawczego

W spacerze badawczym uczestniczyło czterech przedstawili młodzieży oraz dwóch moderatorów, którzy reprezentowali podmiot realizujący projekt lokalny. Spacer odbył się na terenie miasta Nowa Sól. Moderatorzy przygotowali notkę ze spaceru badawczego.

MIEJSCA SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO PRZEZ MŁODZIEŻ

1. Fontanny

Duży park, okolice dworca PKP i PKS, pływalni i hali sportowej.

Jakie znaczenie ma to miejsce dla młodzieży? Co młodzi ludzie tu robią?

Przesiadują, rozmawiają, słuchają muzyki, rozmawiają w grupach na Messengerze, używają Instagrama, Tik Toka.

Kto tu spędza czas?

Wieczorami wielu innych młodych ludzi, w weekendy dużo osób odurzających się.

Zalety, potencjały tego miejsca z punktu widzenia oprowadzających (młodzieży)

Lokalizacja w centrum miasta, duża przestrzeń, miejsce do siedzenia, żabka (sklep) w okolicy, blisko dworca, nowy park trampolin, basen, hala sportowa, jest gdzie postawić rower.

Słabości, ograniczenia miejsca; potrzeby, na jakie wskazuje młodzież

Brak zadaszenia (jest tylko w tzw. Porcie rowerowym, ale małe). Dużo odurzonych osób na weekend, w związku z tym hałas, agresywne zachowania, policja.

Dodatkowe uwagi/notatki

Miejsce znane od lat, ale konieczność interwencji służb wzrosła w ostatnich latach, pomimo sąsiedztwa straży miejskiej.

2. Park przy ulicy Rydla

Jakie znaczenie ma to miejsce dla młodzieży? Co młodzi ludzie tu robią?

Miejsce spotkań, z dala od rodziców, bo położone w pewnej odległości od zabudowań i posiadające zieleni, roślinność zastaniającą. Można się spotkać i swobodnie porozmawiać.

Kto tu spędza czas?

Osoby w każdym wieku, na weekend również spożywający, ale zdecydowanie rzadziej niż na fontannach, bo to jest mniejszy park. Rodziny z dziećmi, ponieważ jest mały plac zabaw.

Zalety, potencjały tego miejsca z punktu widzenia oprowadzających (młodzieży)

Pomimo bliskości centrum dość kameralny klimat. Podobnie jak na murku obok starostwa. Stwarza uczucie odludzia, są ławki, jest gdzie usiąść, jest cień.

Słabości, ograniczenia miejsca; potrzeby, na jakie wskazuje młodzież

Bliskość sklepu monopolowego powoduje, że w godzinach popołudniowych, wieczornych w parku przesiadują drobni pijaczkowie i zostawiają bałagan. Brak zabudowań do siedzenia.

Dodatkowe uwagi/notatki

Młodzież nie wie, że jest tutaj plac do gry w boule (piaszczysty prostokąt).

3. Leżaki na cyplu nad Odrą obok portu

Jakie znaczenie ma to miejsce dla młodzieży? Co młodzi ludzie tu robią?

Miejsce do leżenia na leżakach, albo na trawie. Możliwość ćwiczeń akrobatycznych i innych fizycznych ze względu na trawiasty plac. Czasem są to gry (głównie w telefonie), standardowe używanie smartfonów, robienie zdjęć. Dobre miejsce na przejażdżki rowerowe czy nagrywanie rolek.

Kto tu spędza czas?

Młodzi ludzie, rodziny z dziećmi, wędkarze.

Zalety, potencjały tego miejsca z punktu widzenia oprowadzających (młodzieży)

Spokojne miejsce, nad Odra, atrakcyjne z powodu leżaków i położenia, obok kładka piesza na drugą stronę portu, bliskość harcerskiej górki (też miejsce do przesiadywania), można dojechać rowerem. Podczas sprzątania Odry robiliśmy tutaj z częścią osób ognisko.

Słabości, ograniczenia miejsca; potrzeby, na jakie wskazuje młodzież

Miejsce dostępne w określonych godzinach, mało dodatkowych atrakcji, wydarzeń, koncertów, występów, sklepu w pobliżu.

MIEJSCA ZWIĄZANE Z KULTURĄ W ŚRODOWISKU LOKALNYM

1. Pracownia fundacji i siedziba teatru

Pracownia fundacji i siedziba teatru jako miejsca na spotkania, rozmowy, czy weekendowe występy (jako widzowie i jako aktorzy). Dawny dom kultury Panopticum.

Jakie znaczenie ma to miejsce dla młodzieży? Co młodzi o nim wiedzą?

W pracowni czują się swobodnie, mogą w małym gronie albo indywidualnie porozmawiać o swoich problemach, płakać, znaleźć wsparcie, ale też rozrywkę, realizować pomysły, tworzyć. W teatrze głównie są widzami, ale też występują, interesują się treściami prezentowanymi na scenie, poszukują własnych zainteresowań, poznają inne osoby, często spoza miasta. Wiedzą, że był tu dom kultury, że teatr istnieje od lat.

Kto korzysta z tego miejsca? Dla kogo jest ważne?

Przychodzą osoby w każdej grupie wiekowej powyżej 13 roku życia. Chcące znaleźć rozrywkę inną niż telewizor, telefon (smartfon), komputer, czy zwyczajnie spotkać się z innymi.

Zalety, potencjały tego miejsca z punktu widzenia oprowadzających (młodzieży)

Swoboda, przyjazne choć stare wnętrze, ale lepsze niż w domu kultury gdzie jest surowo i nie wolno nawet wnieść wody na salę. Można po cichu zapalić papierosa przed budyniem. Nikt nikogo nie ocenia.

Słabości, ograniczenia miejsca; potrzeby, na jakie wskazuje młodzież

Brak baru/bufetu, czasem długi czas oczekiwania, ale to też plusy (jest czas na rozmowę).

2. Harcerska Górka

Dawny kopiec, na górze powstała scena z małym amfiteatrem.

Jakie znaczenie ma to miejsce dla młodzieży? Co młodzi o nim wiedzą?

Odbywało się tutaj Nowosolskie Granie Młodych, ważna impreza dla nastolatków i muzyków.

Kto korzysta z tego miejsca? Dla kogo jest ważne?

Z reguły siedzi tutaj głównie młodzież, korzystając z uroków czasu wolnego, często też puszcza głośno muzykę z przenośnych głośników, jest plac do tańca i wygibasów.

Zalety, potencjały tego miejsca z punktu widzenia oprowadzających (młodzieży)

Odizolowane od reszty ciągów pieszych. Zadaszona scena na wypadek deszczu, cień. Bliskość do innych miejsc (murek, leżaki, nad Odrę).

Słabości, ograniczenia miejsca; potrzeby, na jakie wskazuje młodzież

Brak regularnych imprez, czasem komary, na weekendy nic się nie dzieje.

Notatka ze panelu dyskusyjnego

W Panelu uczestniczyło sześciu przedstawili młodzieży oraz dwóch moderatorów, którzy reprezentowali podmiot realizujący projekt lokalny. Moderatorzy przygotowali notkę z panelu.

1. Spędzanie czas wolnego przez młodzież (aktywności, miejsca, kontakt z kulturą, potrzeby)

Co udało się ustalić?

Dyskusje przeprowadziliśmy przy okazji warsztatów graffiti w plenerze. Rozmów.

Jakie wnioski z tego wyprowadziła młodzież podczas panelu? Jakie te ustalenia mogą mieć znaczenie dla planowanego projektu? Co należy zmienić? (zdaniem młodzieży)

Różnimy się między sobą. Jedni wolą wodę, inni kawę, ktoś słodycze. Lubimy spacerować i jazdę na rowerze. Nie do końca znamy miejsca, które mijamy, miejscowości, w których żyjemy. Opowiadamy o naszych doświadczeniach, związanych głównie z konsumpcjonizmem i nowymi mediami. W social mediach i ubiorze próbujemy wyrażać siebie. Brakuje miejsc, w których młodzież może czuć się swobodnie, spotykać bez oceniania, nadzoru rodziców (którzy robią jazdy). Szuka miejsc odludnych, czasem opuszczonych. Raz zorganizowała imprezę muzyczną w opuszczonym budynku. Młodzież lubi nowe technologie, w sieci szuka pomysłów i inspiracji, ma swoich idoli, przeszukuje zasoby w poszukiwaniu muzyki (głównie spotify, youtube). Ceni sobie swobodę, możliwość podróżowania, a więc niezbywalne prawa. Nie ma znaczenia narodowość, orientacja seksualna, jeżeli już coś ma znaczenie to cechy charakteru i sposób bycia. Interesuje się zjawiskami oryginalnymi, lubi osoby autentyczne, energiczne. Często młodzi sami mają problemy emocjonalne i tożsamościowe, szukają czegoś z czym mogą się utożsamiać.

2. Lokalne zasoby/potencjały kulturowe (dziedzictwo kulturowe i różnorodność kulturowa)

Co udało się ustalić?

Jest wiele miejsc, ale niewiele się w nich dzieje. Brakuje questów, gry miejskiej, zasobów w sieci dotyczących ciekawostek.

Jakie wnioski z tego wyprowadziła młodzież podczas panelu? Jakie te ustalenia mogą mieć znaczenie dla planowanego projektu? Co należy zmienić? (zdaniem młodzieży)

Stworzyć miejsce spotkań, które zawsze będzie otwarte i gotowe.

3. Lokalne potrzeby związane z dziedzictwem kulturowym oraz różnorodnością kulturową

Co udało się ustalić?

Rozmawialiśmy trochę o pochodzeniu, o zderzeniu świata, w którym mamy wszystko, oraz tym, w którym nagle wybucha wojna, albo przychodzi choroba. O tym co wtedy staje się ważne. O współpracy, o połączeniu potencjałów, wcielaniu pomysłów w życie (jak to robić). Zrobić jakiś wspólny performance, zrobić jakieś wydarzenie muzyczne (jak gdy nie umie się grać? Może dzięki AI). Zrobić wspólne grafiki. Targi sztuki. Jak nie stracić zapału, gdy nadmiar treści przytłacza, i mamy wrażenie, że wszystko już jest, było i nie da się być dobrym, oryginalnym, ciekawym. Czy możemy wykorzystać nasze miejsce, w którym żyjemy? Czy to dobre miejsce? (nie ma nawet miejsca na próby muzyczne). Ania z Ukrainy robiła teatr ognia. Ktoś inny gra na instrumencie, znowu ktoś tańczy. Opowiadaliśmy o dawnych działaniach kulturalnych, które pamiętamy lub znamy z przekazów, przez graffiti jam przewinęli się też inni artyści, którzy wtrącili swoje trzy grosze (jeden z nich dwa lata temu uciekł z Białorusi z powodu represji). Relacjonowaliśmy jak zmieniają się potrzeby według nas (starszych), a co jest ważne dla młodych – czasem to znalezienie oryginalnego sposobu na wyrażanie siebie.

Jakie wnioski z tego wyprowadziła młodzież podczas panelu? Jakie te ustalenia mogą mieć znaczenie dla planowanego projektu? Co należy zmienić? (zdaniem młodzieży)

Dobrze jest zaistnieć, bo to pomaga (rozpoznawalność) w nawiązywaniu kontaktów. Czasem pożądana jest przebojowość, u części osób deficyt w kontaktach międzyludzkich (łatwość rozmowy, nieuciekanie od trudnych spraw, nazywanie rzeczy, zjawisk, emocji). Ciekawa historia okolicy i łąka imprez, na której się spotkaliśmy i tego, że to nie takie oczywiste jak się wydaje, była wyraźniej budująca na wielu poziomach, choćby samego spotkania, ale też możliwości chwycenia farby w rękę i wyrażenie siebie poprzez napis, rysunek. (spotkaliśmy się

podczas graffiti jam). Młodzież chce organizować, być częścią przedsięwzięcia, działać kolektywnie, ale też po prostu spotkać się i porozmawiać. Interesuje ich historia, nawet ich własna (np. rozmowa skąd każdy z nas pochodzi, pokolenie, dwa wstecz). O tym, że obok nas znajdują się ciekawe, nieodkryte, a utalentowane osoby.

Opracowanie zawierające wnioski z badań oraz wytyczne dla projektów lokalnych bazujące na rozpoznanych potrzebach młodzieży i potencjałach i potrzebach środowiska lokalnego

Opracowanie zawierające wnioski z badań oraz wytyczne dla projektów lokalnych bazujące na rozpoznanych potencjałach przygotował reprezentant podmiotu realizującego projekt lokalny.

Notes kultury ujawnił, że młodzież angażuje się w różnorodne aktywności kulturalne, od konsumpcji (muzyka, książki, filmy) po twórczość własną (gry RPG, malarstwo, tworzenie muzyki). Istotną rolę odgrywała kreatywność jako sposób wyrażania siebie i angażowania się w kulturę.

Obcowanie młodzieży z kulturą ma bardzo zróżnicowany i indywidualny charakter. W naszych badaniach odnajdujemy czynności wykonywane indywidualnie, w grupach, z przyjaciółmi. Wszystkie czynności odbywają się w różnych miejscach, w tym w domu, na spacerze, sugerując różnorodność i elastyczność w spędzaniu czasu młodzieży. Osoby, które wzięły udział w badaniu, możemy określić jako prosumentów kultury — jednocześnie są jej odbiorcami, jak i twórcami. Wszystkie powyższe aspekty występują w różnych konfiguracjach i zestawieniach. Dostrzeżliśmy korzystanie z popularnych, biernych form kontaktu z kulturą jak np. oglądanie filmów na platformach streamingowych. Jednocześnie młodzież aktywnie angażuje się w różnorodne, kreatywne, indywidualne aktywności jak np. malowanie, naukę gry na instrumencie, pisanie wierszy.

Analiza zebranych danych daje nam powody wysnuć wniosek, że młodzież biorąca udział w badaniu chętnie angażuje się w różnorodne formy kontaktu z kulturą, zarówno czynnie jak i biernie. Kreatywne wyzwania, takie jak granie na instrumentach i tworzenie narracji, odgrywają ważną rolę. Ważnym elementem jest refleksja nad własnymi doświadczeniami i ich dokumentowanie, co przyczynia się do lepszego zrozumienia własnej tożsamości kulturowej i swojej osobowości.

Oczywiście grupa badawcza była niereprezentatywna, natomiast jej zawężenie pozwoliło nam na określenie kierunku działań i potrzeb oraz wspólne wyodrębnienie działań. Skupiliśmy się na działaniach, które zrealizujemy wspólnie, w grupie. Wykorzystamy zasoby i wiedzę, jaką posiadaliśmy przy okazji wykorzystywania trzech narzędzi badawczych. W efekcie razem z młodzieżą stworzymy warunki do wzajemnego poznania

swoich tożsamości kulturowych, dzielenia się swoimi historiami oraz realizacją twórczych warsztatów z dziedziny muzyki, teatru i sztuk wizualnych.